

rülhetnek. A fiatalkori bűnözés nem a középiskolai tanulók között virágzik, tehát ebből a szempontból is jobb lenne az eredmény. In-

kább kultúrát szívjon magába a fiatal, mint valami mást.

Falusné Szikra Katalin

Két dimenzió

Szeretném előrebocsátani, hogy a kérdést: „hogyan értelmezhető és valósítható meg a fejlődés kulturális dimenziója?” idő és megfelelő felkészültség hiányában nem tudom megválaszolni, csupán néhány gondolatot vetnék fel ezzel kapcsolatban. Ugyanakkor lényegesnek tartom ennek a problémakörnek a pozitív megválaszolását. Jól jellemzi a helyzetet *Kapitány Ágnes* és *Kapitány Gábor* egyik tanulmányának passzusa: „Az egyén számára a kultúra nagyrészt annyit ér, amennyire mindennapi életében használni képes; ha létviszonyai nem igénylik a kultúra termékeit, csak személyes szerencse, ha ő ennek ellenére igényelni fogja.” Azt a kérdést ajánlom megvitatásra, hogy ezek a „létviszonyok” hogyan néznek ki most, és hogyan nézhetnének ki a jövőben. Két dimenziót említek a lehetségesek közül: a gazdaságpolitikait és a társadalompolitikait.

A gazdaságpolitikában ma olyan változások váltak szükségessé és lehetségessé, amelyek az egyén társadalmi szerepét és a kulturális szektor helyzetét alapvetően megváltoztatják. Az egyik hatás közvetlen, amennyiben a megváltozó gazdaság új eszközöket, új szabályokat, új lehetőségeket teremt a kultúra működése és művelése számára. A másik hatás közvetett, és úgy írható le, hogy a változó társadalmi-gazdasági környezet módosítja a kultúra hatásmechanizmusait, kimondott vagy kimondatlan céljait és értékeit.

Mi most olyan feladat előtt állunk, amilyent senki sem hajtott végre a világtörténelemben, piacot *építünk!* Piacot soha semmilyen társadalom sem épített, a piac organikusan fejlődött ki évszázadokon keresztül. Ezért senki sem tudja pontosan, hogy mit kell csinálnunk, de azt, hogy valamit csinálni kell, nem túl sokan vonják kétségbe. Ennek a gazdaságpolitikai változásnak most olyan fogódzkodópontjai vannak, amelyek önmagukban is bizonytalanok; a tulajdonreform ezek közül a legfontosabb, és bár – elvileg – kezd kialakulni az, hogy milyen tulajdonszerkezet legyen a végcél,

nincs egyetértés abban, hogyan kell eljutni erre a pontra.

Vajon mit jelent a gazdaság új dimenziója a kultúra számára? Hogyan változtatja meg a kultúrát „fogyasztó” embert, hogyan változtatja meg a kulturális intézményrendszert és helyét a társadalomban? Talán egyetértés van abban, hogy a piacosság nem jelenti ugyanazt a kultúra számára, mint mondjuk az ipar számára. Felvetődik, hogy mit jelent a piaci verseny a hazai kultúra számára, és mit tud nyújtani a kultúra a piaci verseny kialakulásához. Ha nem csak a kultúra évtizedét, hanem a közeljövőt is megvizsgáljuk (hiszen ha nem nyerjük meg a közeljövőt, nem lesz számunkra a kultúrának évtizede), akkor néhány századrangúnak tűnő, mégis nagyon fontos kérdést meg kell válaszolni. Például a tulajdonreform oldaláról azt, hogyan nézzenek ki a kulturális szféra intézményei, ki legyen a tulajdonos, ki legyen a vagyongazdálkodó. Mit jelent a kultúra

